



# Finanční analytický úřad

## Odbor právní

✉: pošt. přihrádka 675, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, dat. schránka: egi8zyh  
☎: +420 257 044 501; fax: +420 257 044 502

V Praze dne 31. srpna 2023  
Č. j. FAU-118942/2023/03

### **Stanovisko k výkladu některých ustanovení zákona č. 253/2008 Sb. v souvislosti s otázkou „Jak přistupovat k členským státům EU, které jsou zařazené na FATF seznamy?“**

V reakci na zařazení členského státu Evropské unie na FATF seznam jurisdikcí, které vyžadují zesílené sledování, a s tím související zprávu FATF vydanou dne 23. června 2023, přistoupil FAÚ k vydání tohoto obecného stanoviska, které má zejména povinným osobám poskytnout lepší orientaci k výkladu pojmu vysoce riziková třetí země a s ní spojeným AML opatřením.

#### **1. FATF seznam**

Dne 23. června 2023 došlo ze strany FATF k **zařazení Chorvatska**, které je členským státem Evropské unie, **na tzv. „šedý seznam FATF“<sup>1</sup> (*Jurisdictions under Increased Monitoring*)**. Na šedém seznamu jsou jurisdikce, které **podléhají zpřísněnému dohledu FATF**, jelikož u nich byly zjištěny strategické nedostatky v jejich systémech pro boj proti praní špinavých peněz, financování terorismu a financování šíření zbraní hromadného ničení (dále jen „*AML/CFT nedostatky*“). **Tyto státy musí detekované nedostatky odstranit a vyřešit v dohodnutém časovém rámci a po tuto dobu podléhají zvýšenému monitorování**. V této souvislosti FATF ve své zprávě<sup>2</sup> ze dne 23. června 2023 mimo jiné uvádí, že nepožaduje, aby se na tyto jurisdikce uplatňovala zesílená identifikace a kontrola klienta, přičemž ani mezinárodní standardy FATF nepředpokládají aplikaci de-riskingu nebo omezení poskytování služeb a produktů celým skupinám klientů, ale vyžadují použití přístupu založeného na riziku tzv. *risk-based approach*. Zpráva cílí na to, aby dotčení adresáti ve své analýze rizik vzali v úvahu informace o zařazení dané země na seznam.

Pro úplnost na tomto místě uvádíme, že vedle šedého seznamu vede FATF tzv. „černý seznam“ (*High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action*), kde se zesílená identifikace a

<sup>1</sup> <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/detail/Croatia.html>

<sup>2</sup> <https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-june-2023.html>

kontrola klienta uplatní vždy v plném rozsahu. V nejzávažnějších případech FATF vyzývá státy, aby uplatňovaly vůči listovaným jurisdikcím protipatření k ochraně mezinárodního finančního systému před riziky praní peněz, financování terorismu a financování šíření zbraní hromadného ničení.

## **2. Definice vysoce rizikové třetí země**

**Za vysoce rizikovou třetí zemi se** ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 písm. a) bod 3 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*AML zákon*“) **považuje „třetí země“**, kterou je na základě přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo z jiného důvodu třeba považovat za vysoce rizikovou. **Mezi třetí země tak nelze řadit členské státy EU, tedy ani Chorvatsko**, a to s odkazem na legální definici „třetí země“ v § 4 odst. 12 AML zákona, podle které se jí rozumí stát, který není členským státem Evropské unie nebo státem tvořícím Evropský hospodářský prostor.

## **3. Jurisdikce považovaná za vysoce rizikovou třetí zemi**

Za vysoce rizikovou třetí zemi se tak dle AML zákona považuje jurisdikce

- **na základě přímo použitelného předpisu Evropské unie**  
tím je v současnosti **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1675** ze dne 14. července 2016, kterým se směrnice (EU) 2015/849 Evropského parlamentu a Rady doplňuje o identifikaci vysoce rizikových třetích zemí se strategickými nedostatky (dále jen „*Nařízení 2016/1675*“) prostřednictvím nějž je vytvářen tzv. unijní seznam vysoce rizikových třetích zemí
- **z jiného důvodu**
  - tím je seznam FATF označovaný jako „černý seznam“ (*High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action*), který zahrnuje vysoce rizikové jurisdikce mající strategické nedostatky v jejich AML/CFT režimech
  - jiným důvodem je např. usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR či prohlášení Evropského parlamentu, kterým je jurisdikce označena za stát, který podporuje terorismus, viz případ Ruské federace (více stanovisko FAÚ č.j. FAU-26501/2023/03 ze dne 16. března 2023).

Naopak **jurisdikce, která by neměla spadat pod pojem vysoce riziková třetí země**, je

- členský stát EU
- stát zařazený na seznam FATF označovaný jako „šedý seznam“ (*Jurisdictions under Increased Monitoring*)<sup>3</sup>, který současně není na unijním seznamu vysoce rizikových třetích zemí.

---

<sup>3</sup> Jurisdikce na šedém seznamu představuje dle FATF rizikový faktor, ale FATF ji ještě nepřirazuje vysoké riziko jako je tomu u jurisdikcí na „černém seznamu“, které označuje za vysoce rizikové.

Zde je vhodné zkonstatovat, že Evropská komise při tvorbě unijního seznamu vysoce rizikových třetích zemí prostřednictvím Nařízení 2016/1675 na něj zařazuje (s delší časovou prodlevou) země, které se nacházejí na seznamech FATF (vyjma členských států EU). Odůvodňuje to zajištěním integrity globálního finančního systému, kdy je nanejvýš důležité, aby byl seznam třetích zemí stanovený na úrovni Unie v příslušných případech úzce sladěn s uvedenými seznamy schválenými na mezinárodní úrovni.

V praxi to tedy znamená, že vysoce rizikovou třetí zemí jsou vždy země na unijním seznamu vysoce rizikových třetích zemí a země, které jsou na FATF černém seznamu (vyjma členských států EU).

#### **4. Aplikace AML opatření ze strany povinných osob**

##### **I. Vysoce riziková třetí země**

Pokud je **jurisdikce označena jako vysoce riziková třetí země** pak **povinná osoba musí vždy** dle § 9a odst. 2 písm. a) a b) AML zákona **uplatnit zesílenou identifikaci a kontrolu klienta**

- a) při vzniku a v průběhu obchodního vztahu s osobou usazenou ve vysoce rizikové třetí zemi**
- b) před uskutečněním obchodu souvisejícího s vysoce rizikovou třetí zemí.**

##### **II. Jurisdikce není vysoce rizikovou třetí zemí**

Pokud **jurisdikce nespadá pod pojem vysoce riziková třetí země**, ale jsou u ní zjištěny strategické AML/CFT nedostatky (jedná se o členský stát EU na šedém seznamu FATF nebo jurisdikci na šedém seznamu FATF, která nebyla doposud zařazena na unijní seznam vysoce rizikových třetích zemí) jde ve spojení s takovou zemí o **rizikový faktor** nebo může jít za stanovených podmínek o znak podezřelého obchodu (obdobně jako u vysoce rizikových třetích zemí), což vyplývá z níže uvedených ustanovení AML zákona.

- **Rizikový faktor:** Příloha č. 2 AML zákona zakotvuje demonstrativní výčet faktorů možného zvýšeného rizika podle § 21a odst. 1 a § 30a odst. 2 AML zákona, přičemž jako faktor zeměpisného rizika jsou označeny v bodě 3 písm. a) země, které byly orgány EU nebo mezinárodními institucemi, zabývajících se opatřeními proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, financování terorismu nebo šíření zbraní hromadného ničení označeny jako země, které nemají účinné systémy pro boj proti praní peněz a financování terorismu, nebo se podílí na nelegálním šíření zbraní hromadného ničení.
- **Znak podezřelého obchodu:** Fakultativním znakem podezřelého obchodu je mimo jiné dle § 6 odst. 1 písm. h) AML zákona skutečnost, že klient nebo skutečný majitel je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

**Povinná osoba však u těchto zemí není povinna aplikovat zesílenou identifikaci a kontrolu klienta.**

### III. Výjimky: Vznik povinnosti provést zesílenou identifikaci a kontrolu klienta u jurisdikce, která není vysoce rizikovou třetí zemí

- **Hodnocení rizik povinné osoby**

Pokud z vlastního hodnocení rizik povinné osoby podle § 21a AML zákona vyplývá, že klient, obchod nebo obchodní vztah představuje zvýšené riziko legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu při vazbě na jurisdikci, která má strategické AML/CFT nedostatky, pak v souladu s § 9a odst. 1 AML zákona vzniká povinnost provést v takových případech zesílenou identifikaci a kontrolu klienta.

- **Povinné osoby, které podléhají dohledu České národní banky**

Povinné osoby, které podléhají dohledu České národní banky a z AML zákona jim vyplývá povinnost vypracovat systém vnitřních zásad, se musí řídit podzákonným právním předpisem, který provádí AML zákon, a to Vyhláškou č. 67/2018 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších změn (dále jen „*AML vyhláška*“). V této souvislosti FAÚ upozorňuje na ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) a odst. 4 AML vyhlášky (s vazbou na § 9a odst. 1 AML zákona), podle nichž těmto povinným osobám vznikne **povinnost aplikace zesílené identifikace a kontroly klienta i u jurisdikce, která má strategické AML/CFT nedostatky a nespadá pod pojem vysoce riziková třetí země.**

Ing. Mgr. Magdaléna Plevová  
ředitelka odboru